

פרק קרת

ויקח קורח... ויקהלו על משה ועל אהרן (טז א-ג)

קורח שפיקח היה מה ראה לשיטות זו

"ויקח קורח" - לפקח את עצמו לצד אחד להיות נחalker מתוך העדה לעורר על הכהונה - רשותי.

קורח שפיקח היה מה ראה לשיטות זו? עיניו הטעתו, ראה שלשלת גדולה יוצאה ממנו - שמואל שקדם כמשה ואהרן, אמר בשביילו אני נמלט, וכי'ד משמרות עומדות לבניبني כולם מתנבאים ברוח הקודש וכו', אמר, אפשר כל הגדולה הזאת יוצאה ממני ואני אדום! لكن בשתחוף לבוא לאוthon חזקה ששמע מפי משה שכולם אובדים ואחד נמלט, אשר יבחר ה' הוא הקדוש - טעה ותלה בעצמו, ולא ראה יפה לפיה שבניינו עשו תשובה ומשה היה רואה. (רשותי בשם תנחותמא)

יש להבין, מה תשובה היא זו לטענות של קורח שפיקח היה, וכי זו פיקחות להלחם במשה ולתלות תקוה שזכות שמואל הנביא תעמוד לו בראשו, וכי מי מעלה על דעתו להשתמש בזכות הצדיקים לחטא ולהרשיע ולהיות בטוח שניצל, ועוד בזכות צדיק שעדיין לא בא לעולמי!

עוד בחז"ל הובא ברשותי: ומה ראה קורח לחלק עם משה? נתקנא על נשיאותו של אליזף בן עוזיאל שמניבו משה נשיא על בני קרת על פי הדיבור.

מבראים לנו חז"ל, מה היה הגורם להביא את קורח לחלוקת עם משה - קנאה. ועודין יש לתמוהו, והיאך הגיע קורח לכך קנאה עמוקה שתביאו עד כדי לכפר במשה, והלא אנו רואים בעלי קנאה בכל דור ודור, ואין מגעים לכאלו תוכאות חמורות עד כדי לכפר בתורה ובמשה, כמו שאמרו חז"ל (ירושלמי סנהדרין פרק חלק הלכה א'): קורח - מין היה, כפר בתורה מן השמים ובנובאות משה רבנו.

עוד יש ליישב את סדר המהלך המבואר בב' המדרשים הנזכרים, דבטחילה אמרו: "ומה ראה קורח לחלק על משה? נתקנא על נשיאותו...". ובמדרש אחר אמרו: "וקורח שפיקח היה מה ראה לשיטות זו? עיניו הטעתו...".

ב. האדם מקנא במה שיקר ערך אצלן

האדם מקנא במה ששווה לו, אדם שיקר אצלן הממון מקנא הוא בעלי הממון, כיוון שהממון תופס אצלן ערך חשוב.

אדם ששואף לכבוד, יקנא באנשים בעלי מעמד שיש להם כבוד גדול, כיוון שהכבוד אצלן ערך חשוב.

וכן ביותר התאותות והחשקים של ענייני העולם - יקנא האדם באחרים במה שנפשו חושכת.

כמו כן האווב תורה ודבק בחכמתה, יקנא בעלי תורה, ואדרבא ככל שעסוק תורה יהא חשוב אצלן, וכך תגדל אצלן הקנאה בעלי תורה וחכמה.

והוא עכון "כל הגדול מחבירו יצרו גדול ממנו", לפי שכל הגדול מחבירו והינו בעל חכמה יתרה, הרי שהחכמה בעלת ערך רב אצלן, וכפי אשר תגדל אצלן החכם ערך החכמה כן יקנא בעלי החכמה.

פרק קרת

וכמו שכתב הרמב"ם (בhalcot רוצח ושמירת הנפש פ"ז ה"א): וח"י בעלי החכמה ומקשיה ללא תלמוד תורה - כמייתה חשובין.

ג. "קנאת סופרים" חיובית לעומת השיליות

"קנאת סופרים תרבה חכמה" (בבא בתרא כא), הקנאה בבעלי החכמה גורם גדול הוא לאדם להתעלות בחכמה.

אולם זאת כאשר הקנאה היא מיסודו החיבובי, דהיינו שימושו להיות חכם וגדול בתורה ובעבודת ה' כפלוני, אולם אין עיניו צרה בחכמתו של אותו פלוני, אדרבא, הינו טוב עין הוא עליו אלא שרצו להתדמעות לו.

לעומתו המקנה בעלי חכמה וקנאותו מובילתו להיות צר עין בחבירו, וחופץ הוא להבנות על חורבנו, בודאי אין זו קנאת סופרים שתרבה חכמה, להיפך, גם מה שיש לו לאותו מקנא, ילקח ממנו.

הסכנה בעלי החכמה המקנאים בעלי החכמה - סכנה קרובה היא, ועלולים בכך לסתות מהקנאה החביבה המרבה חכמה, לקנאה השילilit המאבדת את החכמה, ובפרט כאשר התחרות היא עם החכמים בני דורם, שבמוניהם רואים הם אותם, וכך שכניה אותם רבינו יונה בשער תשובה ח"ג אות ק': "כת שנואני ה'", לאלו שעיניהם צרות בהצלחת חבריהם, וקשה להם לשבול לראות את חבריהם קרובים לה' ומכובדים אצל העם יותר מהם.

&&

ד. חלישות הדעת היא טבעית ובלתי נמנעת ואינה בגדר קנאה

ומה שמצוינו גבי משה רבנו (מדרש הרבה דברים פרשה ט'), שאמר מהו מיתות ולא קנאה אחת, וזה היה שקנא ביחסו שנטיעיד לו הדיון מבלי שידע משה ממנו, הינו שנצטער למה פסקה ממנו הנבואה ולא חיללה למה יהושע מתנבא, כמו שכך אמר משה עצמו כשהתנבאו אליך ומיד, הלא אמר: "מי יתן וכל עם ה' נבאים", ואם כתבה זו תורה, בודאי אמר זאת משה באמת גמורה, אלא כאמור, שמח היה בנבואה יהושע, אלא שנחלשה דעתו ונצטער על שפסקה הנבואה ממנו.

וכמו כן מצינו בגמרא (ברכות נ"ח ע"ב), מעשה ברב פפא ורב הונא בריה דרב יהושע היו מHALCHIM בדרך, ופגשו את רבי חנינא בריה דרבי אייקא, וראו בחכמתו הייתירה, וכו', אמרו לו: חכם אתה כל קר? נתנו עיניהם בו ונפטר.

ברור הוא שאצל חכמי התלמוד הקדושים הדבר בדקות גדולה, והוא הנקרא "חולישות הדעת" של החכמים מחבריהםعلיהם בחכמה, וחלישות דעת זו גרמה לחכמים צער, והינו כאמור נחלשה דעתם מודיע הם לא הגיעו למדריגה זו שראו בחבריהם, אולם לא חיללה שעיניהם הייתה צרה למה חבריהם זכו למה שזכו, ולפי שסוף סוף בסיבתו של רבי חנינא נגרם צער וחלישות הדעת לרבות פפא ורב הונא - אף שהיה זה שלא באשםתו, כדי שצער הנגרם לאדם - מסוכן הוא למצער גם אם לא נתכוין, והוא המושג הנזכר בגם "חולשה דעתיה", והוא בלתי נמנע לאדם עלי אדמות אחר שאינו מלאך.

פרשת קרח

ועוד מצינו בגם' (בבא מציעא פה ע"א), שרבי זира היה בודק עצמו כל שלושים יום בתנור שהיה נכנס לתוכו ולא נשרפ כדי להיווכח שלא ישלוט בו אש של Gehennom, ופעם אחת ראו זאת החכמים, נתנו בו עיניהם ונחרכו שוקין.

וזאת לגדול תשוקתם לחכמה ולמדרגות הקדשה, והערכתם אליהם יותר מכל, הטענו והתפללו מכך, והוא ענן נתנו בו עיניהם, ולא חלילה מטור צרות עין

מקור: גדל אלוקים חי